

ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

–

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

–

ΜΕΙΩΣΗ
ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

–

ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΣ
ΟΥΣΙΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

ΔΙΗΜΕΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ 21-22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2013

Δρ π. Δημήτριος Μαπούρας, ΕΜΕ – Ανδρεανή Μπάιτελμαν, ΒΔ-Λειτουργός ΝΑΠ
Δρ Ανδρέας Χατζηχαμπής, Σύμβουλος Βιολογίας-Λειτουργός ΝΑΠ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ
21 Ιανουαρίου 2013
Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα, Λευκωσία

ΩΡΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
8:30 – 8:45	Προσέλευση – Παρουσίες – Ενημέρωση για πορεία εργασιών Ημερίδας.
8:45 – 10:45	Το ευρύτερο τοπικό συγκείμενο του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος και το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στα καθήκοντα του/της εκπαιδευτικού Σχολείου απαλλαγμένο από ουσίες εξάρτησης
10:45 – 11:15	<i>Διάλειμμα.</i>
11:15 – 12:45	Προώθηση επικοινωνίας και συνεργασίας στη σχολική μονάδα. Καλές Διδακτικές Πρακτικές για την προώθηση της σχολικής επιτυχίας και αντιμετώπιση της παραβατικότητας μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας
12:45 – 13:00	Συζήτηση – Κλείσιμο ημερίδας

Ας γνωριστούμε...

Δομή Παρουσίασης

1. Το ευρύτερο τοπικό συγκείμενο του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος και το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στα καθήκοντα του/της εκπαιδευτικού.
2. Σχολείο απαλλαγμένο από ουσίες εξάρτησης.
3. Προώθηση επικοινωνίας και συνεργασίας στη σχολική μονάδα.
4. Καλές Διδακτικές Πρακτικές για την προώθηση της σχολικής επιτυχίας και αντιμετώπιση της παραβατικότητας μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας.

Η διδασκαλία και η μάθηση αποτελούν βασικά και θεμελιώδη χαρακτηριστικά του ανθρώπου και του πολιτισμού του.

Αν το παιδί είναι γεννημένο με μια ικανότητα, αυτή είναι η ικανότητα για μάθηση (Piaget).

Το τοπικό συγκείμενο

Το νομοθετικό πλαίσιο

Πυλώνες των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων

Σημερινή κατάσταση

Επαρκές Σώμα
Γνώσεων

Μαθησιακά
προβλήματα

Δεξιότητες, Ικανότητες,
για την κοινωνία του
21^{ου} αιώνα

Μειωμένες δεξιότητες /
ικανότητες

Αξίες, Στάσεις,
Συμπεριφορές που
διακρίνουν τον
δημοκρατικό πολίτη

Προβληματική
συμπεριφορά / Βία /
Παραβατικότητα

**Ποιες είναι όμως οι προϋποθέσεις για να
αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα ;**

**Μπορείτε να
καταθέσετε
τις σκέψεις
και
απόψεις σας ;**

Καλλιέργεια...

Ανάπτυξη...

Εφαρμογή...

Πρώθηση...

Μερικοί τρόποι αντιμετώπισης προβλημάτων της σχολικής μονάδας

- Καλλιέργεια θετικού κλίματος στο σχολείο
- Προώθηση επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ όλων των μελών της σχολικής μονάδας
- Εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων
- Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίου δράσης αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας

Θετικό κλίμα στο σχολείο

?

Τι εννοούμε
όμως με
τον όρο
σχολικό
κλίμα;

Σχολικό Κλίμα

- Το σχολικό κλίμα μπορεί να έχει επίδραση στην παραγωγικότητα, αλλά και στην επιτυχία εκπαιδευτικών και μαθητών
- αναφέρεται στην ατμόσφαιρα που επικρατεί σε κάθε σχολική μονάδα και σχετίζεται άμεσα με όσους εμπλέκονται σε αυτή
- Ως σχολικό κλίμα ορίζεται το σύνολο των δυναμικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ψυχολογικών, ακαδημαϊκών και φυσικών παραμέτρων του σχολικού περιβάλλοντος
- Το σχολικό κλίμα είναι η σχετικά διαρκής ποιότητα του σχολικού περιβάλλοντος, όπως βιώνεται από τους συμμετέχοντες και επηρεάζει τη συμπεριφορά τους¹²

Σχολικό Κλίμα

- Το σχολικό κλίμα επηρεάζεται από τις επίσημες και ανεπίσημες συμπεριφορές που εκδηλώνονται στους σχολικούς οργανισμούς, την προσωπικότητα των εμπλεκομένων, καθώς επίσης και από την ηγεσία του σχολείου
- Σε ένα σχολείο με θετικό κλίμα υπάρχει ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών και καταβάλλεται συλλογική προσπάθεια από το εκπαιδευτικό προσωπικό για την πρόοδο των μαθητών τους

Σχολικό κλίμα

- Είναι η ποιότητα του σχολικού περιβάλλοντος, όπως βιώνεται από τα μέλη της σχολικής μονάδας, και η οποία επηρεάζει τη συμπεριφορά τους.
- Σχετίζεται άμεσα με όλους όσους εμπλέκονται στη λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Πώς όμως προωθούμε την ανάπτυξη θετικού κλίματος στο σχολείο;

Θετικό κλίμα στο σχολείο

- Ανάπτυξη προσδοκιών για βελτιστοποίηση των επιδόσεων όλων των μαθητών
- Εφαρμογή συμμετοχικού μοντέλου στη λήψη αποφάσεων
- Εφαρμογή με σταθερότητα των κανονισμών και της πειθαρχίας
- Ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων
- Ανάπτυξη αγαστών σχέσεων μεταξύ σχολείου και κοινωνίας
- Επικράτηση ισότητας και δικαιοσύνης
- Κλπ ?

(Lehr και Christenson, 2002; Haynes, Emmons & Ben-Avie, 1997)

Σχολικό κλίμα

- Η διαμόρφωση ενός θετικού κλίματος σε μια σχολική μονάδα εξαρτάται κυρίως από το διευθυντή της, ο οποίος επιδιώκει να αναπτύξει τις προϋποθέσεις εκείνες όπου ο παράγοντας της επικοινωνίας, της συνεργασίας και της οργάνωσης του σχολείου είναι απαραίτητο να συνυπάρχουν (Pepper & Thomas, 2002)
- Η επιτυχία των μαθητών είναι σχετική με το κλίμα του σχολείου, το οποίο είναι σχετικό με την ηγεσία σε αυτό (Squires, Huitt & Segars, 1979)
- Οι διευθυντές σε σχολεία με θετικό κλίμα, ενεργοποιούνται προς την εφαρμογή καινοτομιών και απαραίτητων αλλαγών στη σχολική μονάδα

**Τι μπορώ να κάνω ΕΓΩ στο σχολείο μου
ως Διευθυντής/τρια,
Βοηθός Διευθυντής/τρια,
Απλός/ή Εκπαιδευτικός,
Σύμβουλος Καθηγητής/τρια,
για ένα
ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΟ ΑΠΟ ΟΥΣΙΕΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ;**

Σιωπηλό πάτωμα

- Τσιγάρο
- Clubs
- Εξαρτήσεις
- Όρια

Τι σας έρχεται
στο μυαλό
βλέποντας
αυτές τις τέσσερις
λέξεις κλειδιά;

**Τι μετρά όμως περισσότερο,
η άποψή μας
ή
η έρευνα και η επιστημονική γνώση
για τα συγκεκριμένα θέματα;**

Διαπιστώσεις της έρευνας

1. Έλλειψη Ενημέρωσης

- A. Πρόληψη στη σχολική μονάδα
- B. Υφιστάμενες Δομές/Υπηρεσίες του ΥΠΠ

Διαπιστώσεις της έρευνας

2. Βιωματικά εργαστήρια από εξωτερικούς φορείς

Διαπιστώσεις της έρευνας

3. Έλλειψη ικανότητας Αναγνώρισης Δράσεων που μπορούν να συμβάλλουν στοχευμένα στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της εξάρτησης

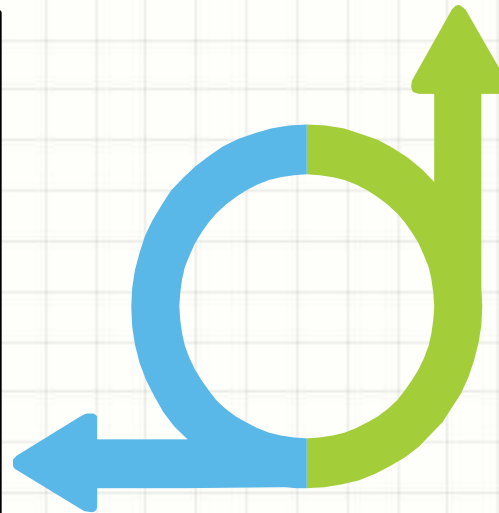
Διαπιστώσεις της έρευνας

4. Έλλειψη αναγνώρισης του γεγονότος ότι η πρόληψη στις εξαρτησιογόνες ουσίες δε σημαίνει απαραίτητα αναφορά σε ουσίες εξάρτησης

Αντιμέτωπη
μαθησιακών
δυσκολιών

Δημιουργική
απασχόληση

Στήριξη οικογένειας
υψηλού κινδύνου στις
καθημερινές
απαιτήσεις

Διαπιστώσεις της έρευνας

5. Έλλειψη αναγνώρισης του γεγονότος
ότι οι Περιβαλλοντικές Παρεμβάσεις...
συνεισφέρουν στην πρόληψη

Εφαρμογή της
νομοθεσίας για
το κάπνισμα

Γήπεδο
ποδοσφαίρου
στη γειτονιά

MME

Σχολείο χωρίς
καπνό

Σχολικό κλίμα

Πολιτική του
σχολείου στην
αντιμέτωπιση του
εκφοβισμού

Διαπιστώσεις της έρευνας

- 6. Το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (ΑΣΚ) αποτελεί το ανώτατο συντονιστικό σώμα υπεύθυνο για την πολιτική που σχετίζεται με τις ουσίες εξάρτησης καθώς και την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Διαπιστώσεις της έρευνας

Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας

- Απαραίτητη έγκριση από την Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας όταν εφαρμόζονται δράσεις Αντιναρκωτικής Αγωγής
- Τηλέφωνο: 22800992 (Δρ. Σούλα Ιωάννου, Γενική Συντονίστρια)
- Τηλέφωνο: 22800737 (π. Δημ. Μαμπούρας, Υπ. Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας Μέσης Εκπ/σης)
- E-mail: dme-viologia@schools.ac.cy

Αντιλήψεις για την υφιστάμενη κατάσταση

- Οι περισσότεροι έφηβοι καπνίζουν
- Όλο και περισσότεροι νέοι αρχίζουν τη χρήση ουσιών εξάρτησης

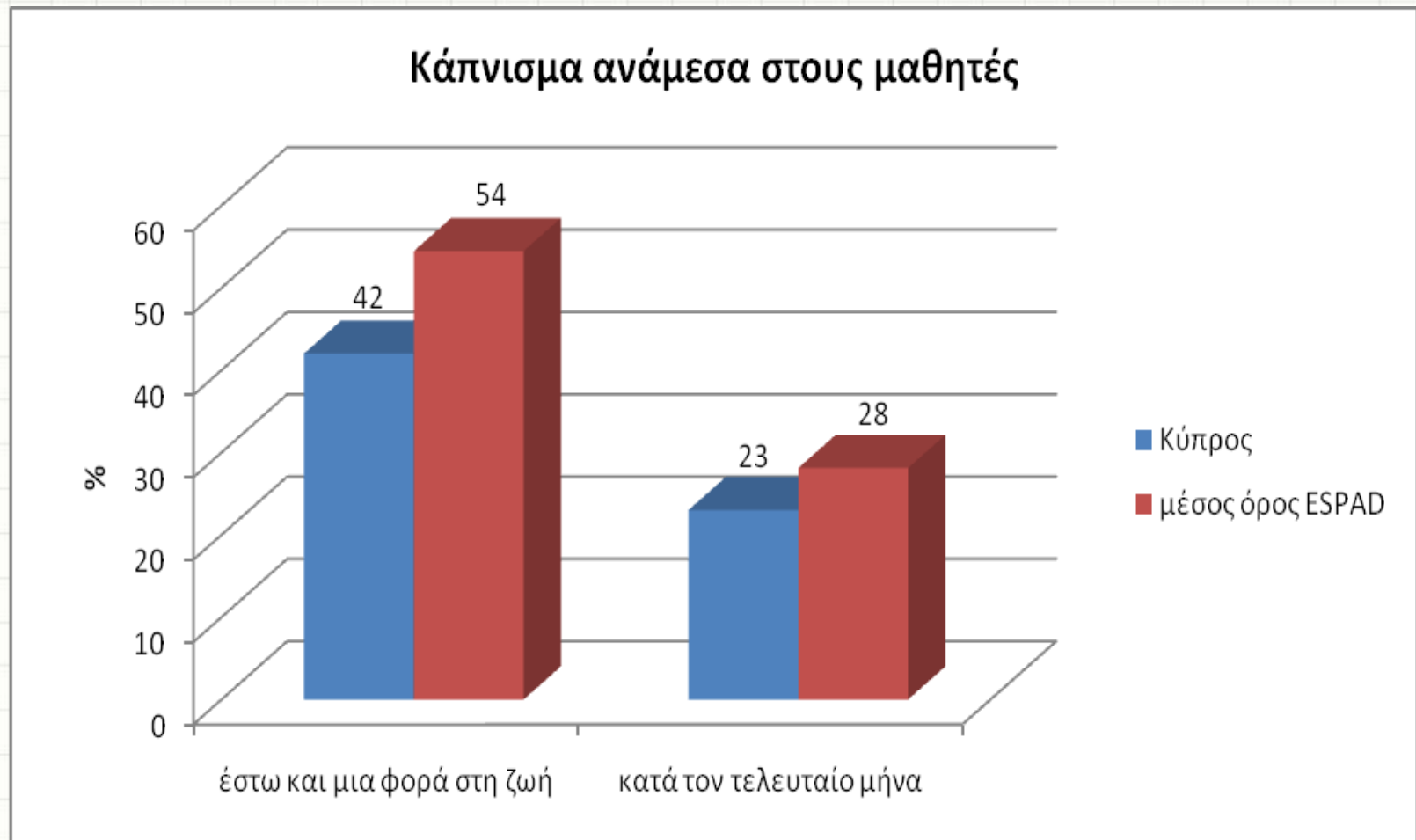
Ποια είναι η δική σας άποψη;

Συμφωνώ...

Διαφωνώ...

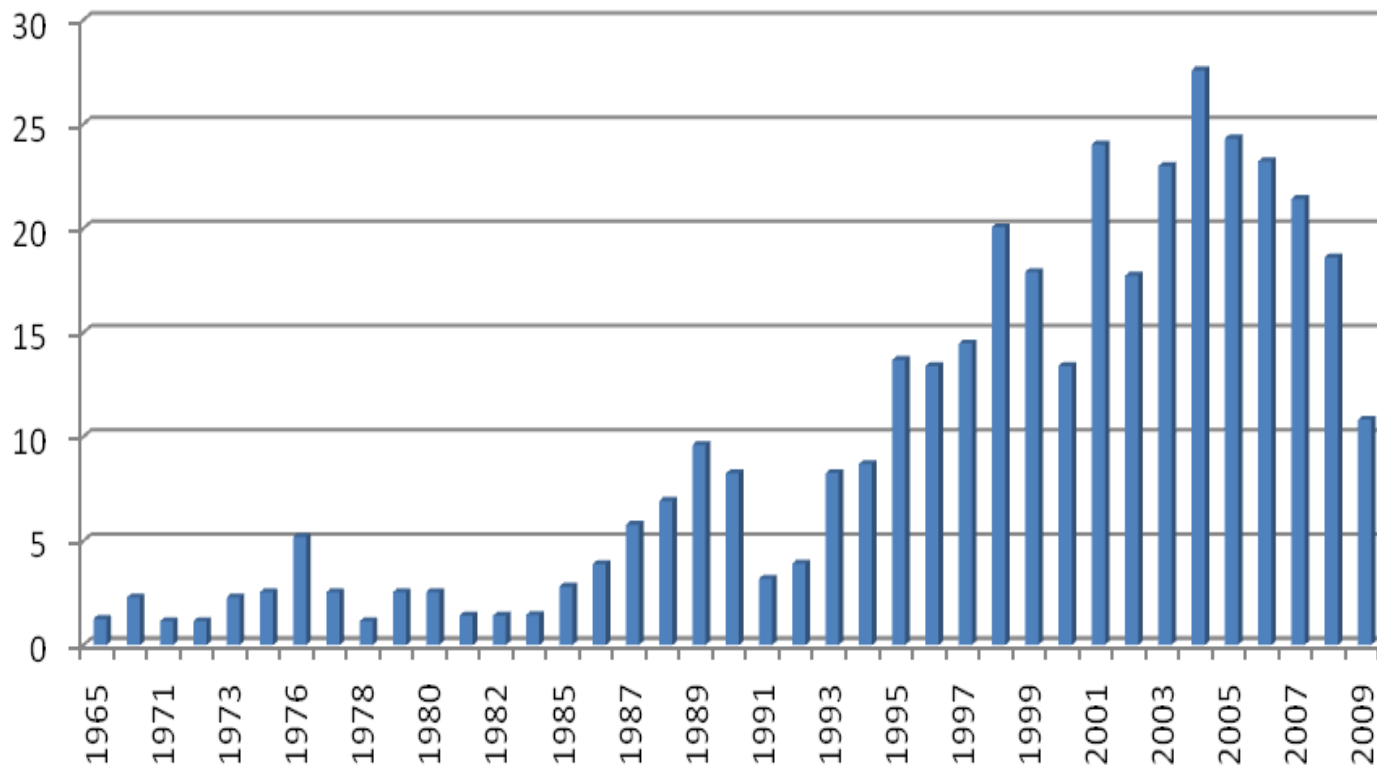
Δεν είμαι σίγουρος/η...

Αποτελέσματα από την ESPAD

Αποτελέσματα από την ESPAD για την Κύπρο

Αριθμός νέων χρηστών κάνναβης ανά χρονολογία

Αποτελέσματα ESPAD

Χρήση «Ρελεβίνης» (ανύπαρκτη ουσία):

**Κύπρος 3,1%,
μέσος όρος ESPAD 0.7%.**

Μυρωδιά μαριχουάνας σε σχολικές αυλές

*Χρήση ναρκωτικών
στα σχολεία
από μαθητές*

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Στο ζήτημα των εξαρτησιογόνων ουσιών, παλαιότερα οι εκπαιδευτικοί είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο τους μαθητές-καπνιστές. Σήμερα, τα πράγματα έχουν αλλάξει, καθώς τα τελευταία χρόνια έχουν να αντιμετωπίσουν ένα νέο δεδομένο: Τους μαθητές που κάνουν χρήση ναρκωτικών. Ακόμα και στα χώρα του σχολείου. Το γεγονός ότι το ποσοστό τους είναι ασφαλώς μικρότερο, δεν είναι καθυποκειστικό, ούτε εξαμβνείται από τους διδάσκοντες ως «μεμονωμένα περιστατικά». Θέτουν θέμα για τις διαδικασίες που ακολουθούνται, ζητούν αποτελεσματικότερη παρέμβαση εκ μέρους της πολιτείας, αλλά και επιμόρφωση για να είναι σε θέση να χειρίζονται τέτοιου είδους φαινόμενα.

Ενδεικτικό το παράδειγμα ενός μαθητή Λυκείου, ο οποίος πριν από μερικές μέρες, κατέληξε στο γραφείο του διευθυντή όταν ένας εκπαιδευτικός υποπετεύθηκε ότι έκανε χρήση ναρκωτικών. Το παιδί φέρεται να παραδέχτηκε πως η τελευταία

● Αποτελεσματικότερες διαδικασίες ζητούν οι καθηγητές

φορά που έκανε χρήση ήταν πριν από μερικούς μήνες. Παραπέμφθηκε σε εκπαιδευτικό ψυχολόγο. Στην πορεία διαπιστώθηκε ότι και την περασμένη σχολική χρονιά έκανε χρήση. Τότε, εντάχθηκε στο πρόγραμμα ΠΕΡΣΕΑΣ που εξειδικεύεται στις περιπτώσεις εφήβων χρηστών ναρκωτικών. Πήγε μερικές φορές, μετά το διάκοψε. Φέτος, η ιστορία επαναλαμβάνεται.

Στη σχολική αυλή ενός άλλου λυκείου, κατά τη διάρκεια διαλείμματος, μιας εκπαιδευτικός αντιλήφθηκε από τη μυρωδιά ότι κάποιος ή κάποια παιδιά πρέπει να κάπνιζαν μαριχουάνα. Ενημέρωσε τον διευθυντή για λήψη μέτρων.

Οι πιο πάνω περιπτώσεις, οι οποίες συνέβησαν σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, έρχονται να προστεθούν στη λίστα με ανάλογα περιστατικά που είδαν το φως της δημοσιότητας στο παρελθόν και να επιβεβαιώσουν πλήρως τις πρόσφατες δηλώσεις της αντιπροέδρου της ΟΕΛΜΕΚ, η οποία, σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας, είχε δηλώσει πως μαθητές κάνουν χρήση ακόμα και τις ώρες που λειτουργεί το σχολείο.

Εξάλλου, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά και σε διάστημα μόλις έξι μηνών, η Αστυνομία είχε διερευνήσει οκτώ υποθέσεις κατοχής/διακίνησης ναρκωτικών εντός των σχολικών μονάδων. Η μια περίπτωση, η οποία είχε δημοσιοποιηθεί, αφορούσε τον εντοπισμό μικρής ποσότητας ναρκωτικών στο βιβλίο 17χρονου μαθητή, μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας.

Ιδιαίτερα διαφωτιστικό είναι και τα στατιστικά δεδομένα που περιλαμβάνονται στις ετήσιες εκθέσεις της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ). Πριν από δύο χρόνια 90 ένοχοι των σχολείων είχαν αποταθεί στους σύμβουλους καθηγητές για θέματα χρήσης παράνομων ουσιών εξάρτησης, ενώ πέρι αιζηήθηκαν σε 96.

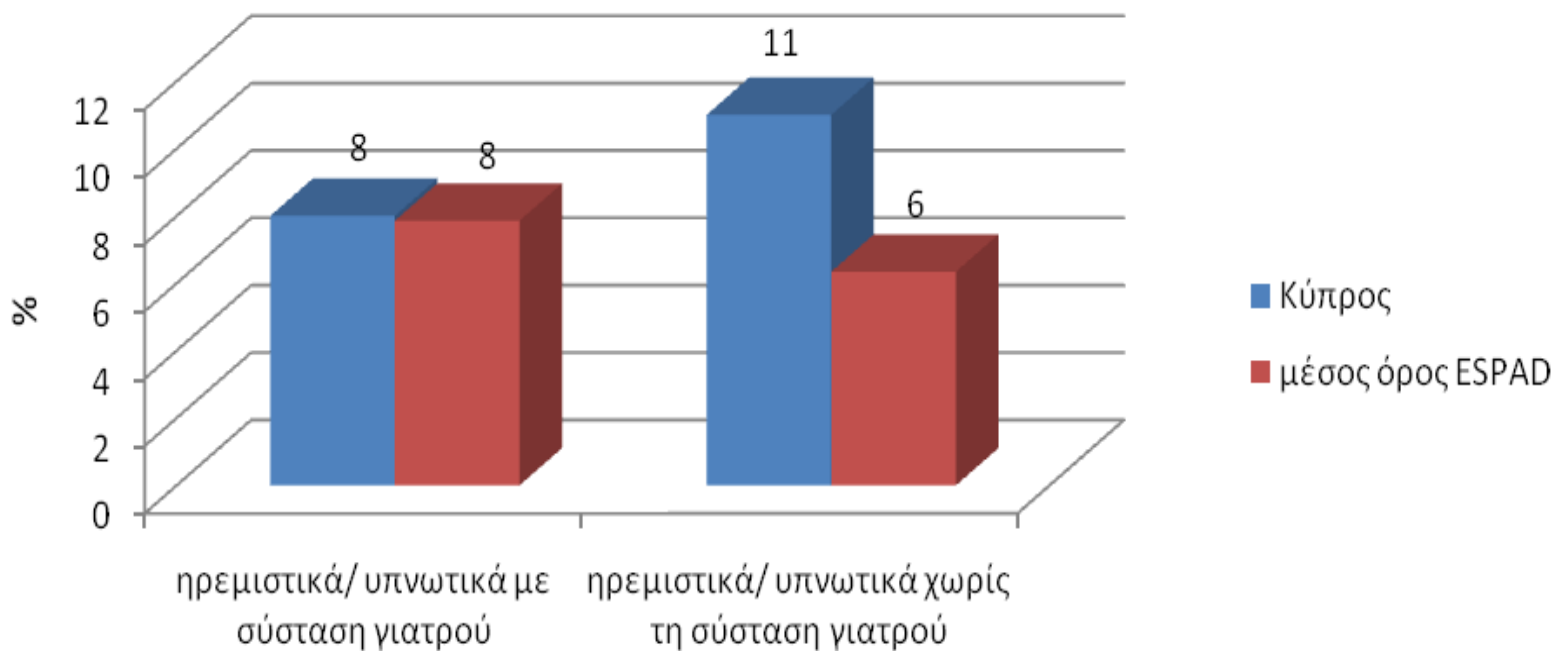
Παρόσο, το ερώτημα που παραμένει αναπάντητο είναι κατά πόσο απευθύνονται στους λειτουργούς της ΥΣΕΑ όλοι οι μαθητές που αντιμετωπίζουν πρόβλημα ή μόνο ένα ποσοστό από αυτούς.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το υπουργείο, αριθμός μαθητών παραπέμπονται σε θεραπευτικά κέντρα βάσει πρωτοκόλλου που συμφωνήθηκε (το 2009) μεταξύ:

Του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου, των θεραπευτικών κέντρων Περασάς και Προμηθέας (Υπ. Υγείας), της Συντονιστικής Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πολιτισμού και της ΥΣΕΑ.

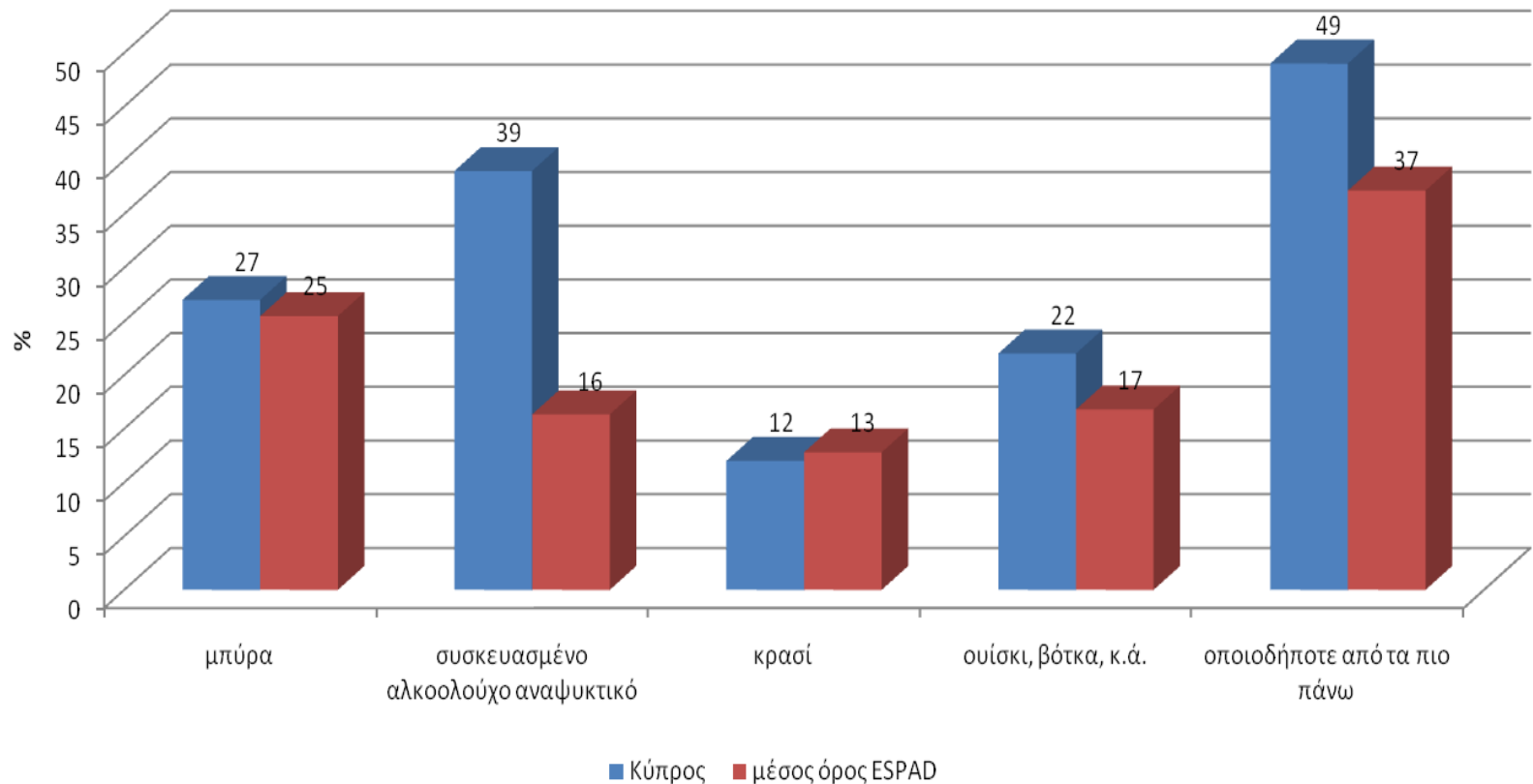
Ποια αποτελέσματα πρέπει να μας προβληματίσουν;

Ποσοστό μαθητών που έχουν πάρει ηρεμιστικά/ υπνωτικά τουλάχιστον μια φορά στη ζωή

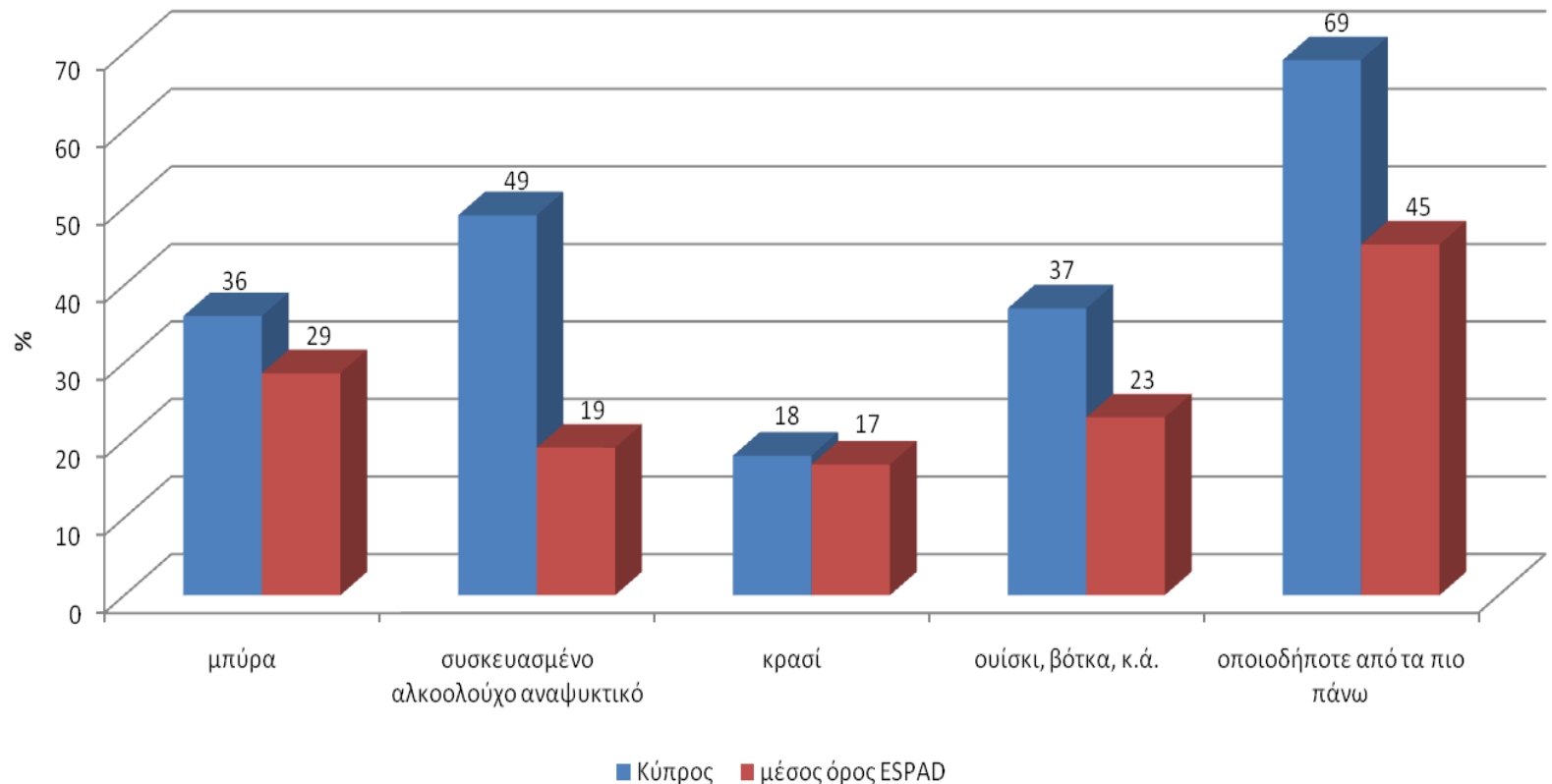
Ποια αποτελέσματα πρέπει να μας προβληματίσουν;

Ποσοστό μαθητών που κατά τον τελευταίο μήνα είχε αγοράσει κάποιο ποτό από κατάστημα για να το πιούν οι ίδιοι

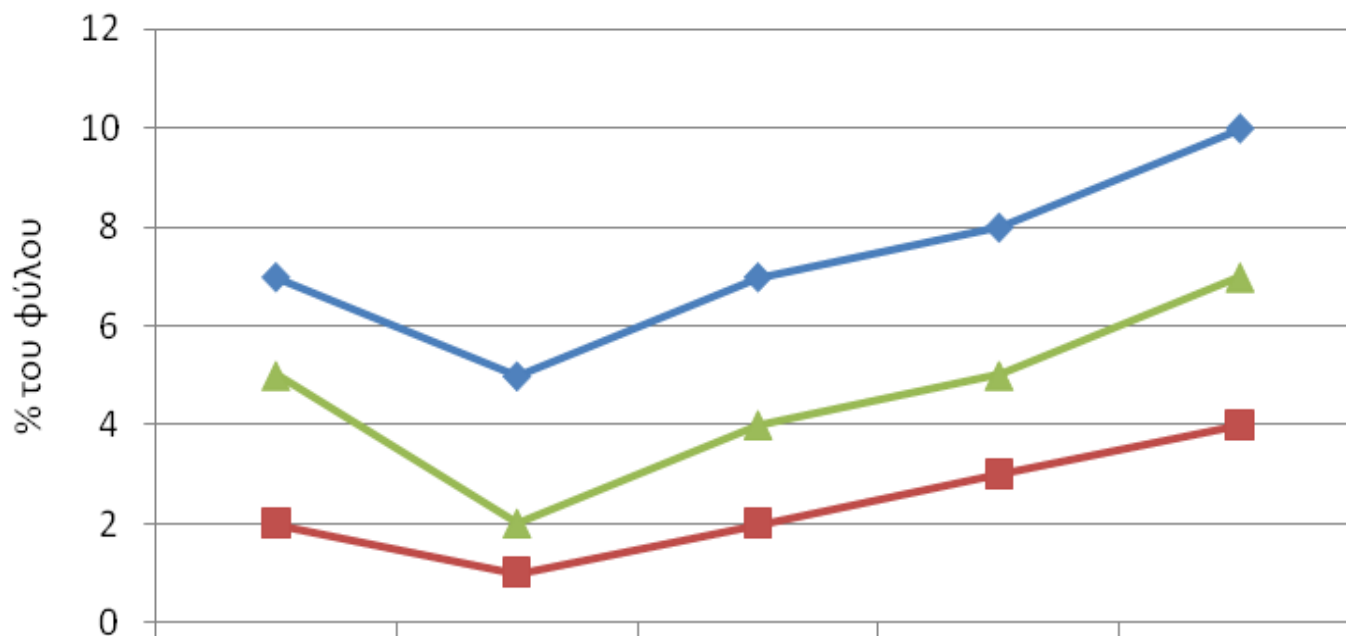
Ποια αποτελέσματα πρέπει να μας προβληματίσουν;

Ποσοστό μαθητών που κατά τον τελευταίο μήνα είχε καταναλώσει αλκοόλ σε κάποιο μπαρ, κλαμπ, καφετέρια ή εστιατόριο

Ποια αποτελέσματα πρέπει να μας προβληματίσουν;

Χρήση κάνναβης έστω και μια φορά στη ζωή ανά φύλο και έτος

αγόρια	7	5	7	8	10
κορίτσια	2	1	2	3	4
σύνολο	5	2	4	5	7

Αντιλήψεις για την υφιστάμενη κατάσταση

- ▶ Οι πολλές και εξειδικευμένες γνώσεις για τις ουσίες εξάρτησης προστατεύουν.

Ποια είναι η δική σας άποψη;

Συμφωνώ...

Διαφωνώ...

Δεν είμαι σίγουρος/η...

Αντιλήψεις για την υφιστάμενη κατάσταση

- ▶ Οι επιλογές του κάθε ατόμου καθορίζονται αποκλειστικά από το ίδιο το άτομο (ελεύθερη επιλογή).

Ποια είναι η δική σας άποψη;

- ▶ **Ερευνητικό Δεδομένο:** Οι επιλογές του κάθε ατόμου επηρεάζονται από περιβαλλοντικούς παράγοντες (φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον).

Αντιλήψεις για την υφιστάμενη κατάσταση

- Οι αλλαγές στη συμπεριφορά είναι αποτέλεσμα ατομικής ενημέρωσης και προσπάθειας.

Ποια είναι η δική σας άποψη;

- **Ερευνητικό Δεδομένο:** Η συμπεριφορά είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης μεταξύ κοινωνικοπολιτισμικών και ατομικών παραγόντων.

Αντιλήψεις για την υφιστάμενη κατάσταση

- Ποιοι φορείς ή κοινωνικά σύνολα επηρεάζουν, και σε ποιο βαθμό, την πρόληψη στον τομέα των ουσιών εξάρτησης;

Ποια είναι η δική σας άποψη;

- Έχεις 5 λεπτά να φτιάξεις το δικό σου διάγραμμα με κέντρο τον μαθητή
- Συμπλήρωσε το διάγραμμα σου με ιδέες των συναδέλφων σου
- Κοινό διάγραμμα της Ομάδας

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν:

1.Ατομικοί

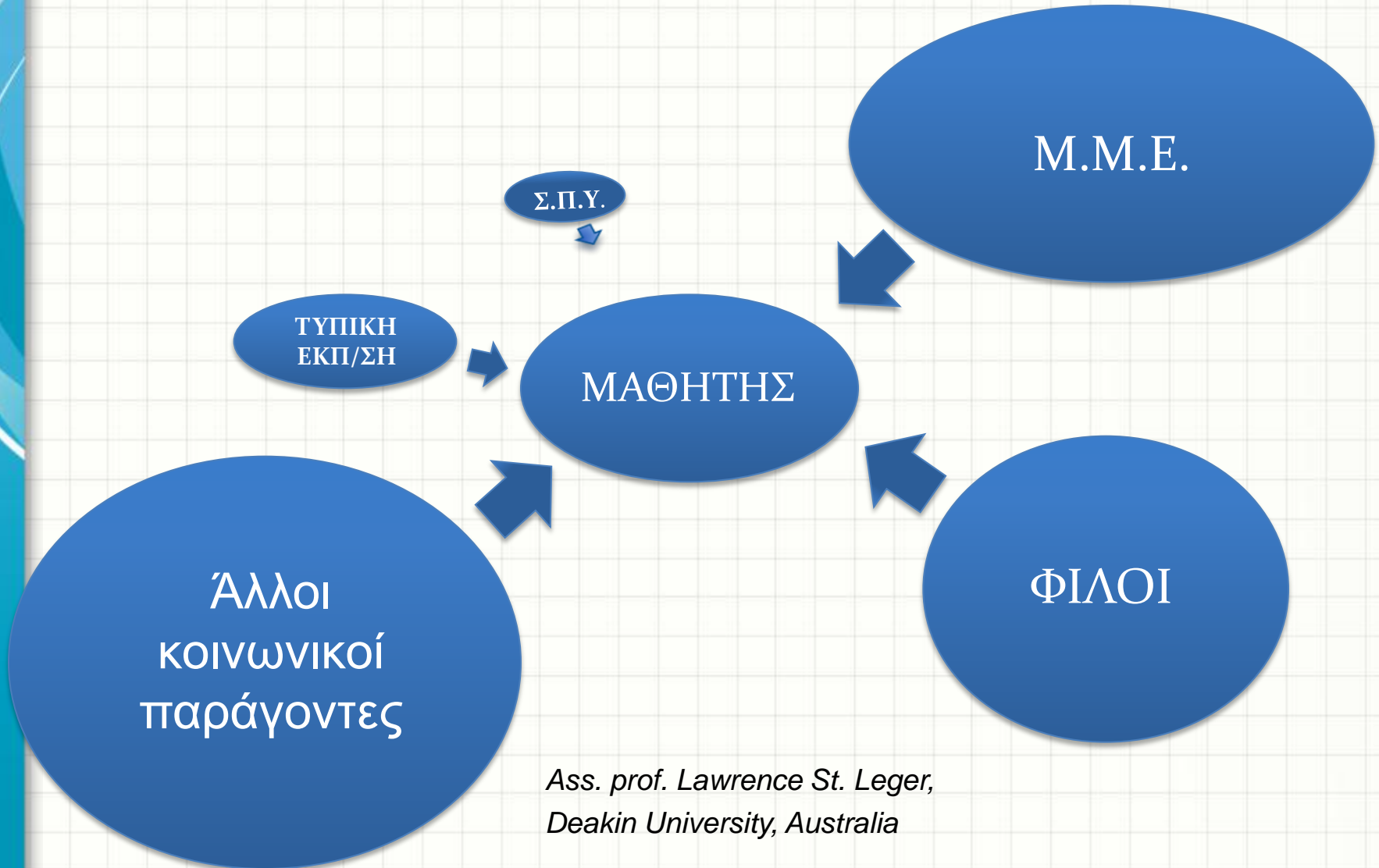
2.Οικογενειακοί

3.Ομάδες συνομηλίκων

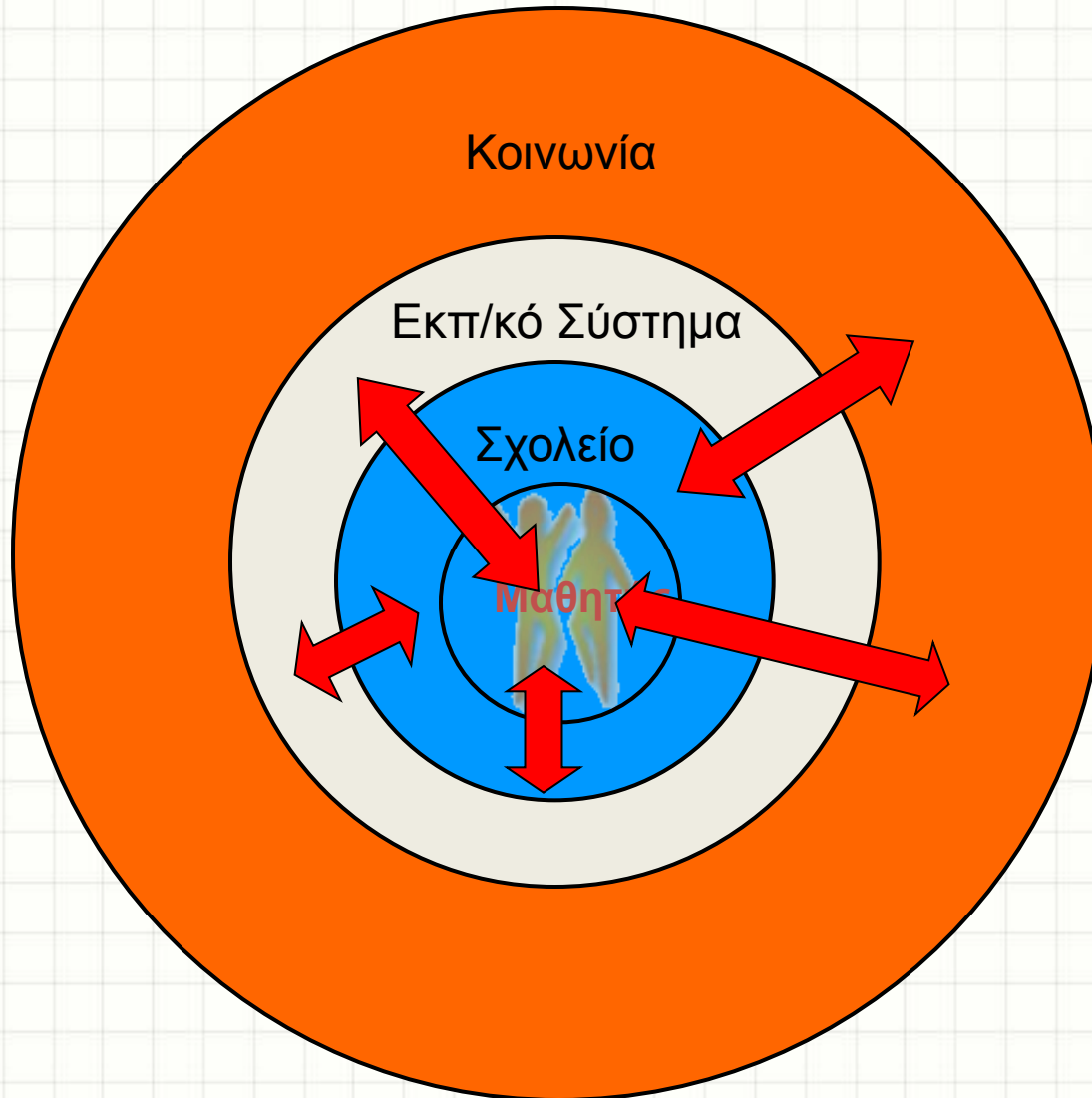
4.Κοινωνικοί – Περιβαλλοντικοί

5.Σχολικοί

Το σχολείο έχει μόνο μικρό μερίδιο επίδρασης

Το σχολείο ως ανοικτό σύστημα

Αντιλήψεις για την υφιστάμενη κατάσταση

- Ποιοι παράγοντες σε κάθε φορέα ή κοινωνικό σύνολο επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά τον μαθητή στον τομέα των ουσιών εξάρτησης;

Ποια είναι η δική σας άποψη;

- Κάθε ομάδα να αναλάβει από ένα φορέα
- Έχεις 5 λεπτά να φτιάξεις το δικό σου κατάλογο
- Συμπλήρωσε τον κατάλογό σου με ιδέες των συναδέλφων σου
- Κοινός κατάλογος της Ομάδας

**Τι μετρά όμως περισσότερο,
η άποψή μας
ή
η έρευνα και η επιστημονική γνώση
για το συγκεκριμένο θέμα;**

**Τι λέει η έρευνα σε σχέση με την
πρόληψη ουσιών εξάρτησης στο
σχολείο;**

1. ΑΤΟΜΙΚΟΙ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Χρήση για πρώτη φορά σε μικρή ηλικία• Θετικές στάσεις και αντιλήψεις για τη χρήση ουσιών• Χαμηλή αυτοεκτίμηση• Δυσκολίες εφηβείας• Έλλειψη σαφούς και κατάλληλης πληροφόρησης για τους κινδύνους της χρήσης ουσιών• Δυσκολία ελέγχου των παρορμήσεων• Έλλειψη φιλοδοξιών για το μέλλον	<ul style="list-style-type: none">• ατομικές δεξιότητες (βασικές δεξιότητες ζωής)<ul style="list-style-type: none">➤ λήψη αποφάσεων➤ αντιμετώπιση προβλημάτων➤ διαχείριση συναισθημάτων, άγχους (θυμού κ.α.)➤ κριτική σκέψη➤ δημιουργική σκέψη➤ θετική διεκδίκηση➤ δεξιότητες επικοινωνίας• ισχυρή προσωπικότητα, θετική αυτοεικόνα• γνώσεις σχετικά με τις συνέπειες της χρήσης ουσιών

2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• <i>Γονείς που κάνουν χρήση ουσιών</i>• <i>Έλλειψη στήριξης / ελέγχου</i>• <i>Θετικές στάσεις, αντιλήψεις για τη χρήση ουσιών</i>• <i>Αυταρχικοί ή υπερανεκτικοί γονείς</i>• <i>Δυσκολίες επικοινωνίας μεταξύ των μελών της οικογένειας</i>• <i>Συναισθηματική παραμέληση ή κακοποίηση</i>• <i>Χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση / κοινωνική περιθωριοποίηση / ανεργία</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>Γονικός έλεγχος και ενδιαφέρον</i>• <i>Θετικοί δεσμοί μεταξύ των μελών της οικογένειας</i>• <i>Συναισθηματική στήριξη</i>• <i>Υψηλές προσδοκίες γονέων</i>• <i>Ξεκάθαροι κανόνες / στόχοι</i>• <i>Οικογενειακή επάρκεια: ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων, λήψης αποφάσεων, αντιμετώπισης προβλημάτων</i>

3. ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
Χρήση ουσιών από φίλους/ παρέα	Κοινωνικές Δεξιότητες: θάρρος γνώμης, αντίσταση σε πιέσεις, ικανότητα λήψης αποφάσεων και επικοινωνίας
Παραβατική συμπεριφορά στην ομάδα συνομηλίκων	Συμμετοχή σε δημιουργικές δραστηριότητες
Αποκλεισμός από παρέες / απομόνωση	
Εσφαλμένες αντιλήψεις σχετικά με τη χρήση ουσιών	
Επανελημμένη έκθεση σε διαθεσιμότητα ναρκωτικών	
Θετική εικόνα για τη χρήση ουσιών από τους συνομηλίκους	

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
Ελλειμματική κοινωνικοποίηση	Προσφορά οικονομικών, κοινωνικών, εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών ευκαιριών στην κοινότητα
Στάσεις και αντιλήψεις που επιτρέπουν ή υποστηρίζουν τη χρήση ουσιών	Προσφορά ευκαιριών για δημιουργική απασχόληση στον ελεύθερο χρόνο
Φτώχεια, εγκληματικότητα	Υποστηρικτική κοινότητα
Περιοχές με υψηλό δείκτη επικράτησης και διαθεσιμότητας ναρκωτικών	Μηνύματα κατά της χρήσης στην κοινότητα
Κοινωνικός αποκλεισμός. περιθωριοποίηση	
Προβολή προτύπων χρήσης από τα ΜΜΕ	

5. ΣΧΟΛΙΚΟΙ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
Σχολική Αποτυχία	Σχολική επιτυχία
Αρνητικό/ελλειμματικό σχολικό ψυχαγωγικό κλίμα	Σύνδεση με σχολική ζωή
Κακή ενσωμάτωση στη σχολική ζωή, σκασιαρχείο	Ενδιαφέρον, στήριξη από το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς
Έλλειψη ξεκάθαρων κανόνων/πολιτικής του σχολείου	Συμμετοχή, υπευθυνότητα, ένταξη σε δραστηριότητες/αποφάσεις του σχολείου
Χαμηλές προσδοκίες σχολείου/ελλπαιδευτικών	Ξεκάθαροι κανόνες και πολιτική του σχολείου
Εκφοβισμός/ στιγματισμός/περιθωριοποίηση	

Ολιστική Προσέγγιση

Σε ένα Σχολείο Προαγωγής της Υγείας, τα προγράμματα Αγωγής Υγείας που

- ακολουθούν ένα ολιστικό μοντέλο και
- είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη ζωή του σχολείου

έχουν καλύτερα αποτελέσματα, στην εκπαίδευση και στην τάξη, σε σχέση με αυτά που περιορίζονται στην εφαρμογή ενός αναλυτικού προγράμματος στην τάξη (IUHPE, 2009).

IUHPE – UIPES

INTERNATIONAL UNION FOR HEALTH PROMOTION AND EDUCATION
UNION INTERNATIONALE DE PROMOTION DE LA SANTÉ ET D'ÉDUCATION POUR LA SANTÉ
UNIÓN INTERNACIONAL DE PROMOCIÓN DE LA SALUD Y EDUCACIÓN PARA LA SALUD

Ολιστική Προσέγγιση

- Πολιτική Υγείας σχολικών μονάδων
- Το φυσικό περιβάλλον του σχολείου
- Το κοινωνικό περιβάλλον του σχολείου
- Ατομικές δεξιότητες και ικανότητες υγείας
- Δεσμοί με την κοινότητα
- Υπηρεσίες Υγείας

Θετικό Σχολικό Κλίμα

Μαθητές που νιώθουν θετικά για το σχολείο τους έχουν λιγότερες πιθανότητες

- να αναπτύξουν επικίνδυνες συμπεριφορές που σχετίζονται με την υγεία και είναι πιθανότερο
- να έχουν καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα

(McNeely, Nonnemaker and Blum, 2002, Patton, 2006, Paulus, 2009).

Σχολείο Χωρίς Καπνό

► Και αυτό δεν είναι άποψη...

Η εφαρμογή της πολιτικής

της πλήρους απαγόρευσης του καπνίσματος
στο σχολείο,

αποτελεί

το ουσιαστικότερο μέτρο πρόληψης κατά του
καπνίσματος στον χώρο του σχολείου.

World Health Organization (2007) Protection from exposure to second hand tobacco smoke: Policy recommendation.

Σχολείο Χωρίς Καπνό

- Η αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας για το κάπνισμα στο σχολείο αποτελεί ουσιαστική παρέμβαση σε ότι αφορά την αποτροπή της χρήσης παράνομων ουσιών εξάρτησης
- Δεν υπάρχει χρήστης ναρκωτικών που να μην υπήρξε καπνιστής!

EMCDDA, European drug prevention quality standards (April, 2011)

Δράσεις ΥΠΠ για την Πρόληψη

- Σχέδιο Δράσης Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας
- Σχολείο Χωρίς Καπνό
- Επιχορηγήσεις από ΣΕΑΥΠ
- Αναλυτικό Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας
- Προγράμματα Αγωγής Υγείας - Αντιναρκωτικής Αγωγής
- Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας
- Ανοικτό Σχολείο
- Πρόληψη Εκφοβιστικής Συμπεριφοράς

Η Πρόληψη στη Σχολική Μονάδα

- **Ενδεδειγμένη πρόληψη** στα σχολεία επικεντρώνεται κυρίως στην αναγνώριση, παρέμβαση, υποστήριξη και μερικές φορές παραπομπή των μαθητών με προβλήματα συμπεριφοράς (ή ακόμα και προβλήματα ψυχικής υγείας), ανεξάρτητα από το εάν χρησιμοποιούν ήδη τα ναρκωτικά.
- **Επιλεκτικές στρατηγικές πρόληψης** που στοχεύουν σε άτομα που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου, για παράδειγμα νεαρούς παραβάτες, σε άτομα που εγκαταλείπουν το σχολείο, ή σε μαθητές που αποτυγχάνουν ακαδημαϊκά.

Διαδικασίες ΥΠΠ για Πρόληψη - Αντιμετώπιση

- Πρωτόκολλο Παραπομπής Μαθητών Χρηστών
<http://www.schools.ac.cy/dme/dmecircular/data/Doc3989a.pdf>
- Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής
- Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης
- Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
- Διαδικασία στήριξης της σχολικής μονάδας σε περίπτωση εντοπισμού μαθητή χρήστη

Ολιστική Αντιμετώπιση του φαινομένου

Σχέδιο δράσης Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας - Εγκύκλιος 8/7/2011

http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/index.html

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

30' ΛΕΠΤΩΝ!

ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

–

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

–

ΜΕΙΩΣΗ
ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

–

ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΣ
ΟΥΣΙΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Ας θυμηθούμε μερικούς τρόπους αντιμετώπισης προβλημάτων στη σχολική μονάδα

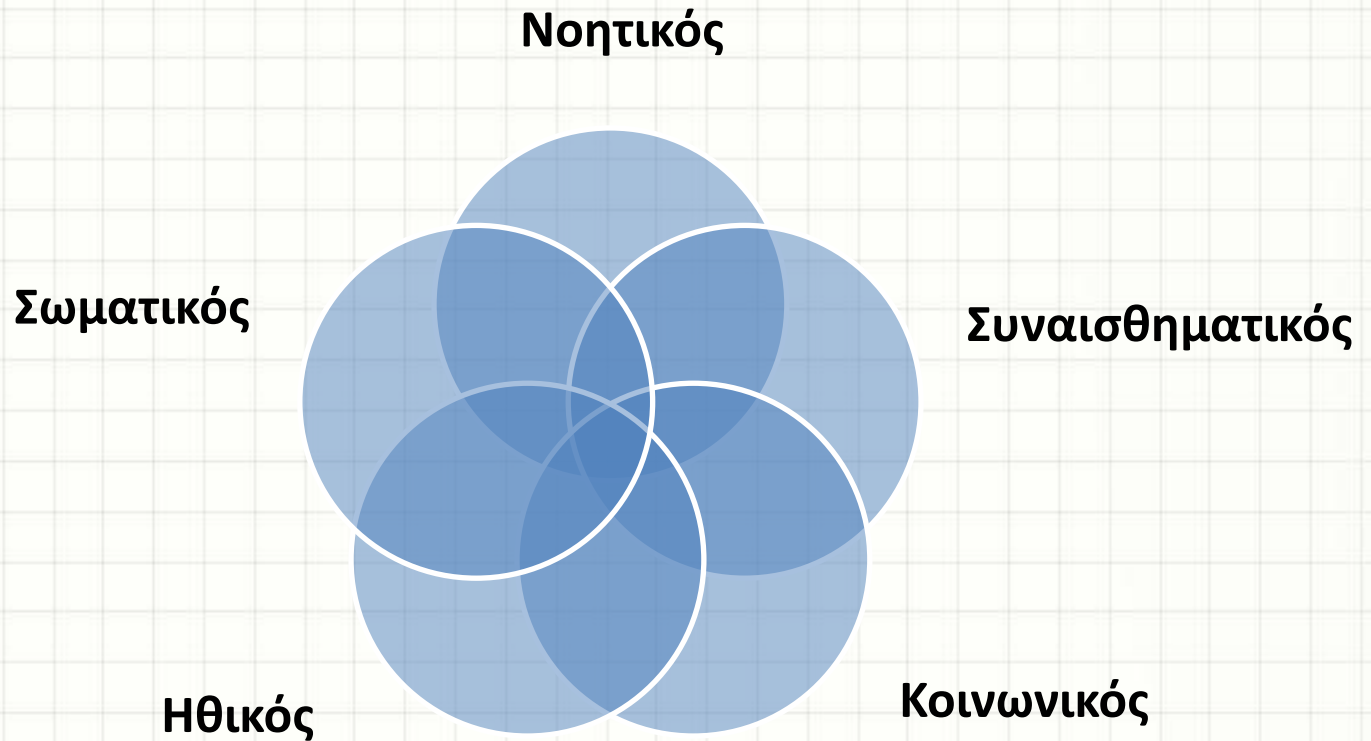
- Καλλιέργεια θετικού κλίματος στο σχολείο
- Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίου δράσης αγωγής υγείας και πρόληψης της παραβατικότητας
- Προώθηση επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ όλων των μελών της σχολικής μονάδας
- Εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων

Ζητούμενο η Επικοινωνία...

Επομένως πώς μπορούμε να προωθήσουμε την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των μελών της σχολικής μονάδας;

Οι 5 εαυτοί μας

Η πιο μεγάλη μας ανάγκη;

**Η ανάγκη για
...ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Γιατί επικοινωνούμε;

Για να καλύψουμε βασικές
μας
ανάγκες,
όπως ...

...Οι βασικές μας ανάγκες

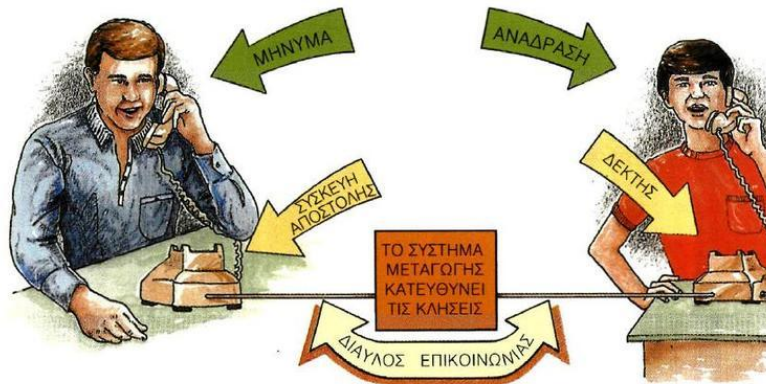
- Δύναμη
- Αγάπη
- Χαρά
- Ανήκειν
- Ελευθερία
- Επιβίωση

...προϋπόθεση όμως για όλες η ύπαρξη
επικοινωνίας

Τι χρειάζεται όμως για να υπάρξει επικοινωνία;

- Ένας πομπός που εκπέμπει το μήνυμα
- Ένας δέκτης που δέχεται το μηνύματα
- Ικανότητα ορθής αποκωδικοποίησης και επομένως ορθής αντίληψης του μηνύματος

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ...ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

**Μπορείτε να επικοινωνήσετε
χωρίς λόγια για να εξηγήσετε κάτι
πχ ωραίο που φάγατε χθες;**

Πώς εκπέμπουμε μηνύματα δηλ. επικοινωνούμε;

- Με λόγια
(προφορικά ή γραπτά) 10%
- Με ήχους 30%
- Με το σώμα
μας 60%

Σιωπηλό πάτωμα

- Αποτελεσματική
Επικοινωνία - Δεξιότητες
- Έλλειψη επικοινωνίας –
Εμπόδια

Τι σας έρχεται
στο μυαλό
βλέποντας
αυτές τις δύο
έννοιες κλειδιά;

Ακούς τι σου λέω;;;

Δεξιότητες Επικοινωνίας

Δεξιότητες δέκτη-ακροατή (λήψη μηνυμάτων)

- Προσοχή
 - Επαφή ματιών, δεκτική γλώσσα του σώματος, εστίαση
- Ερώτηση
- Ενθάρρυνση
 - Λεκτικοί και μη λεκτικοί υπαινιγμοί-προτροπές
- Παράφραση
- Αίσθηση στοχασμού
- Συνόψιση

Δεξιότητες Επικοινωνίας

- Πέντε Επίπεδα Ακρόασης:
 1. «Ακούω» χωρίς να ακούω
 2. Προσποιούμαι ότι ακούω
 3. Ακούω επιλεκτικά
 4. Ακούω προσεκτικά
 5. Ακούω συμμετοχικά

Ποια είναι τα εμπόδια για μια αποτελεσματική επικοινωνία;

- Η μη συνειδητοποίηση της ανάγκης για επικοινωνία
- Η εκπομπή λάθος μηνύματος
- Η αδυναμία του δέκτη να δεχθεί το μήνυμα
- Η λάθος αποκωδικοποίηση του μηνύματος από το δέκτη
- Τι άλλο;

Ποια είναι τα εμπόδια για μια αποτελεσματική επικοινωνία;

Τι καταστρέφει την επικοινωνία;

Απειλές

Σκληρότητα

Διάκριση

Παράπονα

Ειρωνεία

Κριτική

Επίρριψη
ευθύνης

Γελιοποίηση

Αγνόηση

Τι προάγει την επικοινωνία;

Ενδιαφέρον

Προσφορά

Στήριξη

Ακρόαση

Προθυμία

Θετικότητα

Συγχωρητικότητα

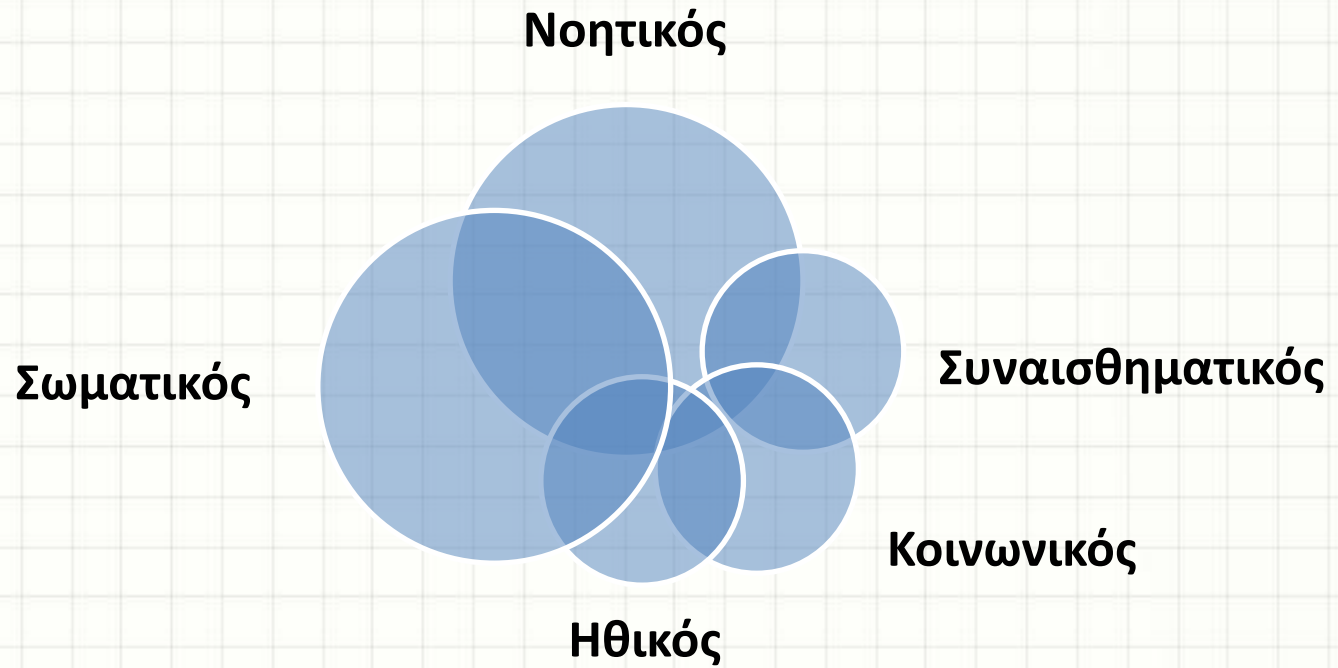
Ενθάρρυνση

Συνέπεια

Σιωπηλό πάτωμα

- Αποτελεσματική
Επικοινωνία - Δεξιότητες
 - Έλλειψη επικοινωνίας –
Εμπόδια
 - Διαβάζονται και συζητούνται οι απαντήσεις
από το σιωπηλό πάτωμα
- Τι σας έρχεται
στο μυαλό
βλέποντας
αυτές τις δύο
έννοιες κλειδιά;

Ξανά... οι 5 εαυτοί μας

Ο συναισθηματικός εαυτός μας

- Ενδοπροσωπικά
 - Αυτογνωσία – Γνωρίζω τα συναισθήματά μου;
 - Αυτοέλεγχος – Ελέγχω τα συναισθήματά μου;
- Διαπροσωπικά
 - Ετερογνωσία κ' ενσυναίσθηση – Μπαίνω στη θέση του άλλου;

Ο κοινωνικός εαυτός μας

- Δεξιότητες :
 - Επικοινωνίας και ανάπτυξης καλών διαπροσωπικών σχέσεων
 - Αυτο- και ετερο- αξιολόγησης
 - Λήψης απόφασης
 - Διαμεσολάβησης
 - Συμβιβασμού
 - Συνεργασίας

Ο ηθικός εαυτός μας

- Ενδοπροσωπικές αξίες:

- Αγάπη
- Υπευθυνότητα
- Τόλμη
- Ελευθερία
- Ειρήνη
- Απλότητα

- Διαπροσωπικές αξίες:

- Σεβασμός
- Συνεργασία
- Προσφορά
- Δικαιοσύνη
- Ηγεσία
- Πολιτότητα

Εφαρμόζοντας την επικοινωνία στο σχολείο μας ...

Σενάρια επικοινωνίας

1. Χειρισμός υποβολής ερώτησης στην τάξη.
2. Ένας μαθητής έρχεται, ως συνήθως, αργοπορημένος στην τάξη.
3. Μια μαθήτρια μιλά και ενοχλεί, ως συνήθως, τους γύρω της την ώρα του μαθήματος.
4. Σε ώρα εφημερίας βρίσκουμε δύο μαθητές, στην άκρη της αυλής, να καπνίζουν.
5. Ένας μαθητής σας εμπιστεύεται ότι καπνίζει χασίσι (μαριχουάνα).
6. Ένας μαθητής εκφοβίζει μια συμμαθήτρια του για να τον βοηθά να αντιγράψει στα διαγωνίσματα.

Πώς θα αντιμετωπίσετε την κάθε περίπτωση;

**Η επικοινωνία
μέσα από τη λαϊκή σοφία ...
Να σκεφτείτε στην ομάδα σας
και να μοιραστείτε στην ολομέλεια
ελληνικές-κυπριακές
και ξένες παροιμίες
που σχετίζονται
με την επικοινωνία... και
τα προβλήματά της**

Η επικοινωνία μέσα από τη λαϊκή σοφία ...

- Πού σου νέφκω ... πού πάεις;
- Άλλα λόγια ... θκειε παπά
- Μαζί μιλούμε... χώρκα καταλαβαίνουμε
- Συνεννόηση... μπουζούκι
- Τρία πουλάκια κάθονται και πλέκουνε πουλόβερ
- Πέρα βρέσει... στην Καραμανιά σιονίζει

Η επικοινωνία μέσα από τη λαϊκή σοφία ...

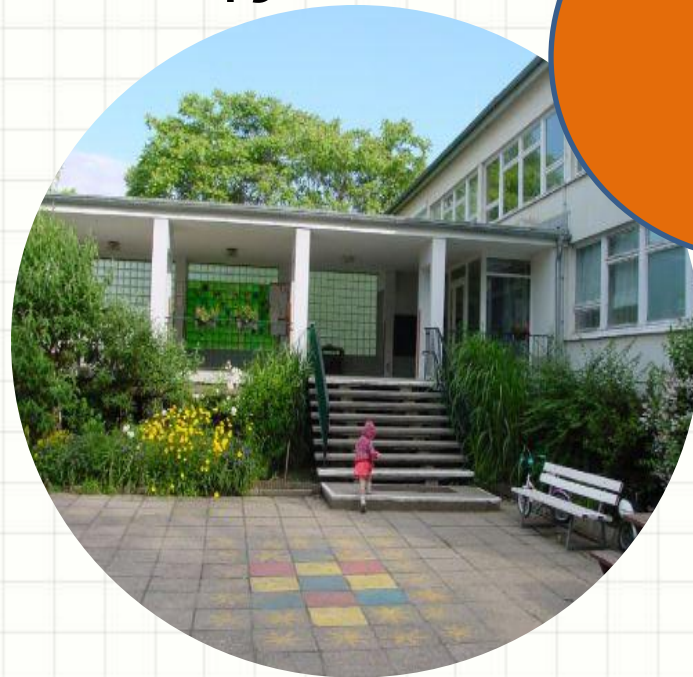
- Τζείνον που μπαίνει τζιαιν λαλεί με γεια σου με καλώστον στο παναύριν έπαρτον τζι' όσα σου δώσουν δώστον
- Δώστου σιοινί του χωρκάτη να φκεί με τες ποδίνες πάνω στο κρεββάτιν
- Για σένα τα λέω πεθερά για να τ' ακούει η νύφη

Έρευνες των τελευταίων δύο δεκαετιών κατέδειξαν:

- Η διδασκαλία στην τάξη έχει σημαντικότερο ρόλο στη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, από ότι η εκπαιδευτική πολιτική της σχολικής μονάδας (Brophy & Good, 1986; Teddlie & Reynolds, 2000) και του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Η ποιότητα της διδασκαλίας είναι ο πιο καθοριστικός παράγοντας, στη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών καθώς και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας
(βλ. ενδεικτικά Kyriakides, Creemers & Antoniou, 2009).

Αξιοποίηση σύγχρονων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων

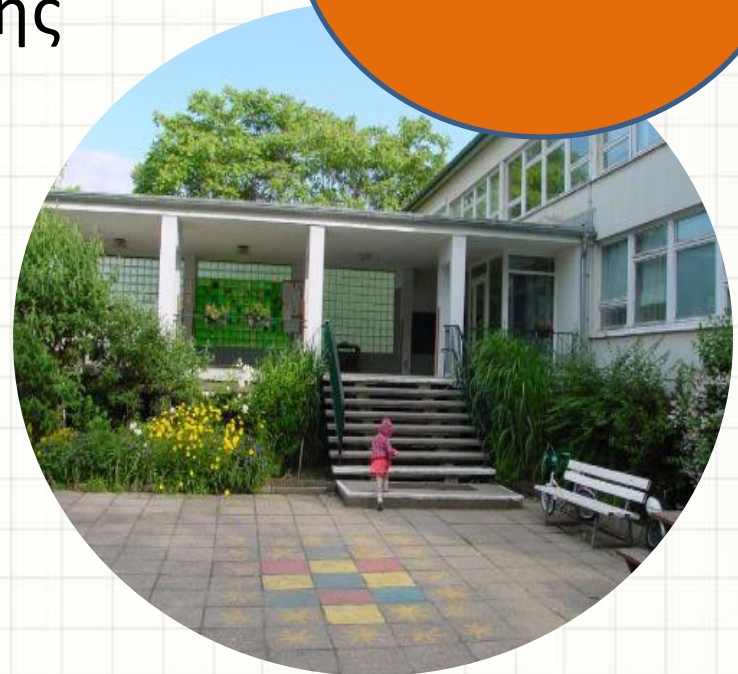
- Ποιες Καλές Διδακτικές Πρακτικές μπορούμε να αξιοποιήσουμε για την προώθηση της σχολικής επιτυχίας και την αντιμετώπιση της παραβατικότητας μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας;

Αξιοποίηση σύγχρονων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων

- Οικοδομισμός (Piaget)
- Κοινωνικός οικοδομισμός (Vygotsky)
- Ζώνη επικείμενης ανάπτυξης
- Θεωρία κοινωνικής μάθησης (Bandura)
- Πολλαπλές νοημοσύνες (Gardner)
- Κ.λπ.

**Θεωρητικό
Πλαίσιο**

Αξιοποίηση σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και μεθόδων

Οι διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι πρέπει να υποστηρίζουν:

- Συνεργασία
- Ανταλλαγή εμπειριών
- Διερευνητική μάθηση
- Ενεργό συμμετοχή
- Ανάπτυξη κριτικού στοχασμού
- Διαφοροποίηση
- Κ.λπ.

**Βασικές
Αρχές**

Αξιοποίηση σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και μεθόδων

- Συνεργατική μάθηση
- Διερευνητική μάθηση
- Μέθοδος Project
- Λύση προβλήματος
- Λήψη απόφασης
- Υπόδηση ρόλων
- Έρευνες πεδίου
- Αξιοποίηση ΤΠΕ
- κ.λπ.

Σύγχρονες
Διδακτικές
Πρακτικές

Καλλιέργεια ικανοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας

- Συναισθηματική Νοημοσύνη
 - Αυτοεπίγνωση
 - Αυτοέλεγχος
 - Κίνητρα συμπεριφοράς (motivation)
 - Ενσυναίσθηση
 - Κοινωνικές δεξιότητες (χειρισμός σχέσεων με άλλους)

(Goleman, 1995)

Σύγχρονες
Διδακτικές
Πρακτικές

Η γονεϊκή εμπλοκή οδηγεί σε:

- Υψηλότερη επίδοση
- Βελτίωση της συμπεριφοράς του παιδιού
- Θετικότερη στάση προς το σχολείο
- Ανάπτυξη του ηθικού των εκπαιδευτικών και της αυτοπεποίθησης των γονέων.
- Καλύτερη προσαρμογή παιδιών με τάσεις στην ανάπτυξη ψυχολογικών προβλημάτων.

Συμπερασματικά...

Για ένα σύγχρονο Σχολείο Προαγωγής της Υγείας, θα ήταν χρήσιμο:

1. Να δούμε το θέμα της παραβατικής συμπεριφοράς των μαθητών ευρύτερα και πιο σφαιρικά.
2. Να μελετήσουμε το περιβάλλον/συνθήκες που εμφανίζονται οι προβληματικές συμπεριφορές.
3. Να μελετήσουμε τις αλληλεπιδράσεις μαθητών/μαθητών, μαθητών/εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών/εκπαιδευτικών.
4. Να αναβαθμίσουμε την ποιότητα της διδασκαλίας που προσφέρεται στα σχολεία μας.

Συμπερασματικά...

5. Να ενισχύσουμε τη συναισθηματική νοημοσύνη των μαθητών.
6. Να ενδυναμώσουμε τις σχέσεις με την οικογένεια και την κοινότητα.

Συμπερασματικά...

Αν μελετήσουμε συστηματικά όλους αυτούς τους παράγοντες, σίγουρα

- Θα έχουμε κάνει ένα σημαντικό βήμα για την κατανόηση των προβληματικών συμπεριφορών των μαθητών ξεκινώντας από τις πιο ήπιες μορφές και μέχρι τις πιο ακραίες μορφές όπως η επιθετικότητα, η βία και η παραβατικότητα.
- Θα έχουμε θέσει τις βάσεις για ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο Σχολείο Προαγωγής της Υγείας.

Σχολείο 21^{ου} αιώνα

Ο δάσκαλος
οφείλει
να μην αγαπά την εξουσία,
να μην τον νοιάζει ο έπαινος του
κόσμου,
να αποφεύγει την υπερηφάνεια,
να μην ξεγελιέται από κολακείες,
να μην τον τυφλώνουν τα δώρα,
να μην τον καταβάλλει η πείνα,
να μην τον νικάει ο θυμός.
Αντίθετα,
να είναι μακρόθυμος,
επιεικής,
πάνω απ' όλα ταπεινός.
Να έχει κύρος και υπομονή.
Να φροντίζει τους μαθητές του
σαν πατέρας και
να ενδιαφέρεται για την ψυχή
τους.

ΑΜΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑ

Ο διδάσκαλος
οφείλει είναι
ξένος φιλαρχίας και
αλλότριος κενοδοξίας,
μακρόν υπερηφανίας,
μή υπό κολακείας
έμπαιζόμενος, μή υπό
δώρων τυφλούμενος,
μή υπό γαστρός
νικώμενος, μή υπό
όργης κρατούμενος·
αλλά μακρόθυμος,
επιεικής, υπέρ πάντα
ταπεινόφρων·
έγκριτος είναι και
ανεκτικός· κηδεμονικός
και φιλόψυχος.

ΑΜΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑ

